

بهداشت زنان و کودکان

در سازمان تجارت جهانی

از منظر حقوق بشر

مؤلفان:

سمیرا نادری

دانش اموزیه کارشناسی ارشد حقوق تجارت بین الملل

دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان

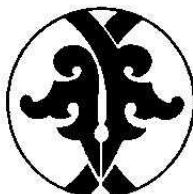
دکتر علی پورقصاب امیری

استادیار حقوق بین الملل

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان

(برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق تجارت بین الملل

دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان)

انتشارات امجد

سرشناسه	:	نادری، سمیرا،
عنوان و نام پدیدآور	:	بهداشت زنان و کودکان در سازمان تجارت جهانی از منظر حقوق بشر / مولفان سمیرا نادری، علی پورقصاب-امیری .
مشخصات نشر	:	تهران: امجد، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	:	۱۶۱ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۲۲-۹۵۷۱۶-۲-۰
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
یادداشت	:	کتاب حاضر برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد رشته حقوق تجارت بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد دامغان است.
موضوع	:	زنان -- سلامتی و بهداشت
موضوع	:	Women -- Health and hygiene
موضوع	:	سازمان جهانی تجارت
موضوع	:	World Trade Organization
موضوع	:	موضوع
موضوع	:	سازمان بهداشت جهانی
موضوع	:	World Health Organization
موضوع	:	موضوع
موضوع	:	زنان -- خدمات بهداشتی
موضوع	:	Women's health services
موضوع	:	موضوع
موضوع	:	کودکان -- سلامتی و بهداشت
موضوع	:	Children -- Health and hygiene
موضوع	:	موضوع
شناسه افزوده	:	پورقصاب امیری، علی، ۱۳۵۰ -
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۸ ب ۲۹۷۸ RA
رده بندی دیویی	:	۶۱۳/۰۴۲۴۴
شماره کتابشناسی	:	۵۶۵۸۲۷۱
ملی	:	

بهداشت زنان و کودکان در سازمان تجارت جهانی از منظر حقوق بشر

انتشارات امجد

چاپ اول : ۱۳۹۸

حق چاپ محفوظ و منحصر «امجد» است.

دفتر مرکزی امجد:

تهران، خیابان منیری جاوید، پلاک ۵۷، طبقه دوم شمالی

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۶۳۰۵۹ - ۶۶۴۱۱۹۳۲

شماره: ۹۷۸-۶۲۲-۹۵۷۱۶-۲-۰

ISBN: 978 -622-65716-2-0

فروشگاه: خیابان منیری جاوید، تقاطع شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹ - تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۱	فصل اول: مفاهیم و مبانی حفاظت از بهداشت عمومی زنان و کودکان
۱۲	مبحث اول: مفاهیم و تاریخچه
۱۲	گفتار اول: مفاهیم
۱۳	بند اول: بهداشت
۱۴	بند دوم: بهداشت عمومی
۱۶	بند سوم: سلامتی
۱۷	بند چهارم: حق بر سلامتی
۱۹	بند پنجم: حقوق بهداشت
۲۰	گفتار دوم: تاریخچه بهداشت عمومی
۲۱	بند اول: در جهان
۲۲	بند دوم: در ایران
۲۳	گفتار سوم: حفاظت از بهداشت زنان و کودکان
۲۴	بند اول: بهداشت زنان
۲۷	بند دوم: بهداشت کودکان
۲۹	مبحث دوم: متعهدین به حفاظت از بهداشت عمومی زنان و کودکان
۳۰	گفتار اول: تعهد دولت‌ها به حفاظت از بهداشت عمومی زنان و کودکان
۳۴	گفتار دوم: رویکرد جامعه بین‌المللی به حفاظت از بهداشت عمومی زنان و کودکان
۳۶	گفتار سوم: حفاظت از بهداشت عمومی زنان و کودکان در ایران
۴۱	فصل دوم: سازمان‌های بین‌المللی مرتبط با نظام سلامت
۴۲	مبحث اول: سازمان‌های با ارتباط مستقیم
۴۲	گفتار اول: سازمان جهانی بهداشت (WHO)
۴۲	بند اول: معرفی
۴۳	بند دوم: اهداف و وظایف سازمان جهانی بهداشت
۴۵	بند سوم: گزارش سازمان جهانی بهداشت از وضعیت سلامت زنان و کودکان
۴۶	بند چهارم: ملاحظات سلامت زنان در مجمع جهانی بهداشت
۴۹	بند پنجم: ملاحظات سلامت کودکان در سازمان جهانی بهداشت
۵۱	بند ششم: عملکرد سازمان جهانی بهداشت در ایران
۵۴	گفتار دوم: صندوق کودکان ملل متحد (UNICEF)

۶ □ بهداشت زنان و کودکان در سازمان تجارت جهانی

۵۵	گفتار سوم: صندوق جمعیت ملل متحد (UNFPA)
۵۶	گفتار چهارم: سازمان آموزشی، علمی و فرهنگی ملل متحد (UNESCO)
۵۶	مبحث دوم: سازمان‌های با ارتباط غیرمستقیم
۵۶	گفتار اول: برنامه عمران ملل متحد (UNDP)
۵۷	گفتار دوم: اداره کمیساریای عالی ملل متحد (UNHCR)
۵۸	گفتار سوم: برنامه محیط زیست ملل متحد (UNEP)
۵۹	گفتار چهارم: گروه بانک جهانی (WBG)
۵۹	گفتار پنجم: سازمان بین‌المللی کار (ILO)
۶۰	گفتار ششم: سازمان منع سلاح‌های شیمیایی (OPCW)
۶۱	گفتار هفتم: سازمان غذا و کشاورزی ملل متحد (FAO)
۶۲	گفتار هشتم: برنامه غذای جهانی (WFP)
۶۳	گفتار نهم: سازمان تجارت جهانی (WTO)
۶۳	بند اول: معرفی
۶۳	بند دوم: اصول سازمان تجارت جهانی
۶۵	بند سوم: ارکان سازمان تجارت جهانی
۶۶	بند چهارم: موافقتنامه‌های جهانی تجارت جهانی
۶۸	بند پنجم: حل و فصل اختلافات در سازمان تجارت جهانی
۷۰	بند ششم: نقش سازمان تجارت جهانی در حفاظت از بهداشت زنان و کودکان
۷۳	فصل سوم: نقش حقوق بشر در حفاظت از بهداشت عمومی زنان و کودکان
۷۴	مبحث اول: مولفه‌های حقوق بشر و حق بر بهداشت عمومی
۷۴	گفتار اول: مروری بر مولفه‌های حقوق بشر
۷۴	بند اول: حقوق مدنی و سیاسی
۷۵	بند دوم: حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی
۷۶	بند سوم: حقوق همبستگی
۷۶	گفتار دوم: بهداشت عمومی و حق بر حداقل‌های بهداشتی در اسناد حقوق بشری
۷۷	بند اول: مراقبت‌های بهداشتی و ارزش حیات
۷۸	بند دوم: حق بر حداقل‌های بهداشتی از منظر حقوق بشر
۸۰	مبحث دوم: حق بر خورداری از بهداشت عمومی زنان و کودکان در نظام حقوق بشر
۸۱	گفتار اول: حق بنیادین بر خورداری از بهداشت عمومی
۸۱	بند اول: مؤلفه‌های بنیادین بر خورداری از بهداشت و سلامت عمومی
	بند دوم: اجرای حق بر خورداری از بهداشت عمومی و سلامت در حوزه حقوق
۸۴	بشر

۸۶	بند سوم: حق برخورداری از بهداشت عمومی و ارتباط آن با مصادیق حقوق بشر
	بند چهارم: حق برخورداری از بهداشت عمومی بواسطه اجرای فراسرزمینی
۸۸	تعهدات
۹۴	گفتار دوم: بهداشت عمومی زنان و کودکان از منظر حقوق بشر
۹۴	بند اول: بهداشت عمومی زنان از منظر حقوق بشر
۹۹	بند دوم: بهداشت عمومی کودکان از منظر حقوق بشر

فصل چهارم: حفاظت از بهداشت عمومی زنان و کودکان در سازمان تجارت

۱۰۵	جهانی، چالش‌ها و راهکارها
۱۰۶	مبحث اول: بهداشت عمومی زنان و کودکان در موافقتنامه‌های سازمان تجارت جهانی
۱۰۶	گفتار اول: مروری بر موافقتنامه‌های سازمان تجارت جهانی
۱۰۸	گفتار دوم: قواعد حقوق بشری در موافقتنامه‌های سازمان تجارت جهانی
۱۱۰	بند اول: ملزومات حقوق بشری در موافقتنامه‌ها
۱۱۵	بند دوم: برقراری قواعد حقوق بشری
	گفتار دوم: بررسی موافقتنامه‌های مرتبط با بهداشت عمومی زنان و کودکان در
۱۱۹	سازمان تجارت جهانی
۱۱۹	بند اول: موافقتنامه عمومی تعرفه و تجارت (کات)
۱۲۱	بند دوم: موافقتنامه موانع فنی فرا راه تجارت
۱۲۲	بند سوم: موافقتنامه اقدامات بهداشتی و بهداشت گیاهی
۱۲۴	بند چهارم: موافقتنامه عمومی تجارت خدمات (کاتس)
۱۲۵	بند پنجم: موافقتنامه جنبه‌های تجاری حقوق مالکیت (ترپس)
	مبحث دوم: چالش‌ها و راهکارهای حقوق بشری ارتقای بهداشت زنان و کودکان در
۱۲۹	سازمان تجارت جهانی
	گفتار اول: چالش‌های حقوق بشری اسناد سازمان تجارت جهانی در قبال حفاظت
۱۳۰	از بهداشت زنان و کودکان
	گفتار دوم: راهکارهای حقوق بشری ارتقای بهداشت زنان و کودکان در سازمان
۱۳۵	تجارت جهانی
۱۳۶	بند اول: ارتقای بهداشت زنان و کودکان بواسطه حقوق بشر اقتصادی
۱۳۸	بند دوم: در نظر گرفتن حقوق مدنی و سیاسی زنان و کودکان در جهانی سازی
	بند سوم: استانداردهای حقوق بشری در حوزه کار و ارتقای بهداشت زنان و
۱۳۹	کودکان
	بند چهارم: ارتقای بهداشت زنان و کودکان از طریق حق توسعه و بهره‌مندی از
۱۴۰	منظر حقوق بشر

مقدمه

مقررات حاکم بر سازمان تجارت جهانی و حقوق بشر هر دو بر پایه ارزش‌های مشابهی همچون آزادی‌های فردی و مسئولیت (مثلاً تعدیل در رقابت)، عدم تبعیض، حکومت قانون، دسترسی به دادگاه‌ها و رسیدگی قضایی به اختلافات، ارتقای سطح رفاه اجتماعی و سلامت از طریق همکاری‌های مسالمت‌آمیز بین شهروندان آزاد و تصویب قوانین ملی و بین‌المللی بنا نهاده شده‌اند. ارزش‌های غیر اقتصادی قوانین حاکم بر سازمان تجارت جهانی برای حقوق بشر و رفاه شهروندان، کم‌اهمیت‌تر از نتایج رفاه اقتصادی تجارت آزاد نیست. بنابراین، حمایت از حقوق بشر و استانداردهای آن بالاخص سلامتی و تامین بهداشت عمومی در اقتصاد و تجارت جهانی از موضوعات نسبتاً جدید مطرح شده در حقوق بین‌الملل است و طی چند دهه گذشته، پس از جنگ جهانی دوم به خصوص از دهه ۱۹۸۰ به بعد، فشارهای مختلف مردم جهان از کشاورزان، دهقانان و کارگران، اتحادیه‌های تجاری، گروه‌های فعال حقوق بشری، طرفداران محیط زیست و دیگران نسبت به موافقتنامه‌های تجاری و اینکه چگونه این اسناد، حقوق و زندگی آنها را تحت تأثیر قرار می‌دهد شدیداً اظهار نگرانی کرده‌اند. تأسیس سازمان تجارت جهانی نیز بر نگرانی‌های مذکور افزوده است؛ مثلاً در اجلاس وزیران سازمان تجارت جهانی در دوحه قطر که از ۹ تا ۱۳ نوامبر ۲۰۰۱ برگزار گردید، در خصوص یکی از حادث‌ترین مشکلات بشری، یعنی ایدز مباحث بسیاری مطرح گردید. کشورهایی که از این بلا رنج می‌برند به همراه گروه‌های حقوق بشری همچون دیده بان حقوق بشر، از کشورهای توسعه یافته درخواست نمودند تا به آن دسته از کشورهای در حال توسعه که ایدز دامن گیر آنهاست اجازه استفاده از استثنائات موجود در حقوق سازمان را بدهند تا از این طریق، کشورهای مزبور بتوانند بدون رعایت مقررات حاکم بر مالکیت معنوی سازمان، داروی مورد نیاز خود را که قادر به خرید آن نیستند وارد نمایند. زیرا حقوق سازمان در شرایط اضطراری و جایی که کالایی استفاده تجاری ندارد، این امر را مجاز می‌داند. واقعیت این است که در دهکده جهانی امروز، به رغم امتیازاتی که جهانی شدن داشته است، فاصله فقیر و غنی هر لحظه افزون‌تر گردیده، صدها میلیون انسان از حقوق بشر بنیادینی که در منشور سازمان ملل متحد و دیگر اسناد حقوق بشر به عنوان "حقوق" به رسمیت شناخته

شده اند محروم اند. در این راستا یکی از ملاک‌های تداوم فعالیت‌های سازمان تجارت جهانی چگونگی نگرش آن به مسائل حقوق بشر است.

در این میان، حق برخورداری از بالاترین استانداردهای قابل حصول سلامتی یا حق بر سلامتی و تامین بهداشت عمومی یکی از حق‌های بشری است که در اسناد حقوق بشری بر اهمیت آن تاکید شده است. طی سال‌های اخیر سازمان تجارت جهانی تلاش نموده در عین حال که اصول و اهداف خود نظیر تجارت آزاد و اصل عدم تبعیض را رعایت می‌کند، به سلامت و بهداشت عمومی جوامع نیز توجه کرده و در موافقتنامه‌های خود شرایطی را قرار داده تا در صورت ضرورت، کشورها بتوانند تجارت را محدود کنند و از سلامت و بهداشت عمومی جوامع خود حفاظت کنند و در این مسیر، سازمان‌های دیگر نیز با تبیین موضوعات تجاری بهداشتی و همین‌طور همکاری‌های مستقیم در این زمینه، به سازمان تجارت جهانی کمک می‌کنند. بنابراین، سازمان هم در موافقتنامه‌های مربوط به تأسیس، و هم در تصمیم‌گیری‌های اتخاذی در کنفرانس‌ها و در حل و فصل اختلافات توسط هیأت‌های حل اختلاف و مرجع تجدید نظر خود تلاش نموده تا ضمن رعایت اصول و قواعد حقوق بشر، سبب تشویق و ترویج این حقوق گردد. در مجموع، نمی‌توان نقش مهم سازمان تجارت جهانی را در فراهم آوردن رفاه و سلامت و نیز تامین بهداشت عمومی بخصوص برای زنان و کودکان انکار نمود. با توجه به اهمیت این موضوع، در کتاب حاضر تلاش شده است تا حفاظت از بهداشت عمومی زنان و کودکان در سازمان تجارت جهانی، با در نظر گرفتن الزامات حقوق بشری مورد بررسی قرار گیرد. بر این اساس ابتدا در فصل نخست مفاهیم و مبانی حفاظت از بهداشت عمومی زنان و کودکان بررسی می‌شود. فصل دوم به مطالعه سازمان‌های بین‌المللی مرتبط با نظام سلامت اختصاص دارد. در فصل سوم نقش حقوق بشر در حفاظت از بهداشت عمومی بررسی خواهد شد و نهایتاً در فصل چهارم، حفاظت از بهداشت عمومی در مقررات و موافقتنامه‌های سازمان تجارت جهانی مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

امید است این کتاب مورد توجه و استفاده علاقمندان قرار گیرد و در گسترش و توسعه دانش حقوقی در کشور عزیزمان موثر باشد. در انتها لازم می‌دانیم از تلاش و پیگیری مسئولان و کارکنان انتشارات امجد قدردانی نماییم.

سمیرا نادری / علی پورقصاب امیری

دی ماه ۱۳۹۷ - تهران